

P E R S B E R I C H T
31 mei 2019

Agrifood Capital is in beweging: samenspel tussen colleges en raden moet sterker.

De rekenkamercommissies van de gemeenten Bernheze, Boxtel en Meierijstad, hebben een onderzoek naar Agrifood Capital uitgevoerd. Het onderzoek is heden aan de drie gemeenteraden aangeboden. Dit zijn de belangrijkste conclusies:

- Binnen de gemeenteraden van Bernheze, Boxtel en Meierijstad komt het toenemende belang van het regionaal bestuurlijk netwerk van de 17 gemeenten en 2 waterschappen in de Regio Noordoost Brabant (RNOB), nog onvoldoende tot zijn recht. Colleges en raden dienen hun onderling samenspel over 'regionale zaken' in een nieuwe vorm te gieten. Maatschappelijke opgaven worden samen met de Provincie en het Rijk effectief op de regionale schaal geagendeerd en aangepakt. En die regionale aanpak kan voor het lokale beleid grote betekenis hebben.
- Naast de samenwerking tussen de overheden (RNOB) had het onderzoek betrekking op Agrifood Capital BV, de uitvoeringsorganisatie van de Stichting Agrifood Capital. Deze richt zich op het stimuleren van een open innovatiesysteem, waarin diverse partijen samen vernieuwingen realiseren voor duurzaamheid, voeding en gezondheid, technologie en energie. De kernactiviteit van AFC BV hierin is 'makelen en schakelen'. In het rekenkameronderzoek zijn 17 projecten onder de loep genomen. Hieruit blijkt dat AFC BV positieve bijgedragen heeft geleverd. Voor een deel van de projecten geldt dat deze activiteiten ook nieuwe producten en diensten hebben opgeleverd of dat deze in ontwikkeling zijn. Het aantal 'gesmede' uitvoeringsconsortia is echter nog beperkt.

Afbakening en kernvragen van het onderzoek

De drie rekenkamercommissies hebben het onderzoek toegespitst op twee van de vier onderdelen die onder de verzamelnaam Agrifood Capital werkzaam zijn:

- De Regio Noordoost Brabant (RNOB), dat is het samenwerkingsverband van 17 gemeenten en twee waterschappen.
- Agrifood Capital BV, dat is de werkorganisatie van de Stichting Agrifood Capital, waarin naast de overheden, ook het bedrijfsleven en het onderwijs vertegenwoordigd zijn.

Het regionaal arbeidsmarktprogramma (Agrifood Capital Werkt) en De Stichting Ondernemerslift voor startende ondernemers zijn in het onderzoek buiten beschouwing

gebleven.

De kernvragen van het onderzoek waren:

- > Wat is het? Hoe zit de regionale samenwerking in elkaar qua besturing, organisatie en financiën?
- > Wat levert het op? Zijn de bereikte resultaten zichtbaar te maken en hoe verhouden die zich tot de ambities en doelstellingen uit de Strategische Agenda uit 2014? Basics en innovatie programmalijn
- > Hoe zijn de raden betrokken, hoe sturen zij nu en hoe zouden zij willen sturen?

Verwarring door een divers werkpakket onder één naam

Vier verschillende werkorganisaties met uiteenlopende doelen en activiteiten die tot heden tóch in één programma en onder één naam werden gepresenteerd. Dát heeft bij de gemeenteraden geleid tot gebrek aan overzicht en inzicht in wat er in de regio zoal omgaat. Dat is geen nieuwe bevinding en werd ook al gesignaleerd in een Midterm Review uit 2017. Wat ook niet heeft meegeholpen is dat de informatie en andere communicatiemiddelen naar de gemeenteraden, zoals jaarplannen, en begrotingen, in opzet, indeling en naamgeving, onder andere door abstract taalgebruik en nieuwe prioriteiten regelmatig van opzet veranderden, zonder dat dit goed werd toegelicht. Inmiddels wordt er binnen de onderzochte werkorganisaties druk gewerkt aan verbeteringen. Zo worden de gemeenteraden nu véél nadrukkelijker betrokken bij de opstelling van een nieuwe strategische agenda ('regioeis 2020-2028'). In de planvorming wordt in de toekomst een scheiding gemaakt tussen wat RNOB gaat doen en welke accenten moeten worden gelegd in de activiteiten van AFC BV. RNOB heeft als netwerkorganisatie zelf een kleine werkorganisatie en is vooral afhankelijk is van de inzet van ambtelijke capaciteit van de deelnemende gemeenten en waterschappen. Dat maakt de samenwerking kwetsbaar.

Wat levert het op?

PROGRAMMALIJN BASICS

De samenwerking tussen de zeventien gemeenten en waterschappen richt zich op het werken aan een goed woon-, werk- en leefklimaat als randvoorwaarde om te excelleren als topregio in AgriFood. De meeste doelstellingen (en de bijbehorende actielijnen) hebben een algemeen en abstract karakter. Daarmee is het niet goed mogelijk scherp aan te geven in welke mate deze doelen zijn gerealiseerd. Dat geldt evenzeer voor de vijf cases die in het kader van dit onderzoek onder de loep zijn genomen.

Duidelijk is echter wel dat er de afgelopen jaren veel en ook zeer diverse projecten en activiteiten in gang zijn gezet. Deze zijn dragen duidelijk bij aan de gestelde doelen. Deze initiatieven hebben ook geleid tot veel afgeronde producten. In dat opzicht is er 'gepresteerd'.

Wat ook naar voren komt is dat veel van de activiteiten een sterk beleidsmatige component hebben. Regionale afspraken over mobiliteit, natuur en landschap, bedrijventerreinen energietransitie en dergelijke kunnen óók belangrijke consequenties hebben voor het lokale beleid.

PROGRAMMALIJN INNOVATIE DOOR AFC BV

De ambitie bij de programmalijn 'innovatie' is om in de regio een open innovatiesysteem te bevorderen, waarin bedrijven, onderwijs- en kennisinstellingen en overheden samenwerken om topregio in AgriFood te worden. De rol die AFC BV daarbij vervult is vooral 'makelen en schakelen': partijen bijeen brengen in innovatieve clusters en proeftuinen.

Op die manier moet een basis worden gelegd voor uitvoeringsconsortia die zich toeleggen op duurzaamheid, voeding en gezondheid, technologie en energie.

Het onderzoek levert op dat in de Strategische Agenda en de daarna gepubliceerde jaarplannen vele tientallen meer of minder concrete ideeën voor projecten zijn benoemd. Hierbij heeft AFC BV uiteindelijk bij 17 projecten een inbreng gehad. Deze projecten zijn in de regel mede dankzij AFC BV van de grond gekomen en hebben ook bijgedragen aan de hierboven genoemde opgaven. Voor een deel van de projecten geldt dat deze activiteiten ook nieuwe producten en diensten hebben opgeleverd of dat deze in ontwikkeling zijn. Deze kunnen bijdragen aan economische versterking van de regio. Het aantal 'gesmede' uitvoeringsconsortia is echter nog beperkt.

Indien de discussie over de nieuwe Strategische Agenda leidt tot een keuze voor innovatieve producten en diensten en daarmee mogelijk te realiseren bedrijvigheid en banen, dan moet AFC BV selectievere keuzes gaan maken. Projecten zoals het 'Familievarken' of 'Foodsquad' zijn dan goede referentieprojecten. Om het innovatieve karakter te versterken moeten kennisinstellingen als Wageningen UR, HAS, ZLTO en TU/e een meer leidende rol krijgen. Dit is overigens ook het voornemen in het recente initiatief AgriFood Innovation.

Gemeenteraden staan te veel op afstand

Op basis van de bestaande afspraken zijn de colleges van BenW van de gemeenten in de eerste plaats zélf verantwoordelijk voor de informatievoorziening aan de gemeenteraden. En ondanks ingezette verbeteringen door RNOB en AFC BV is de afstand naar de regionale samenwerking, zoals de gemeenteraden die ervaren groot.

Uit het onderzoek blijkt dat er over de terugkoppeling uit de colleges binnen de gemeenten Bernheze, Boxtel en Meierijstad geen of weinig expliciete afspraken bestaan. Zowel de colleges als de raden hebben hier een aandeel in. In deze lacune dient in de komende periode goed te worden voorzien. Vooral in de regionale portefeuillehouders overleggen komen onderwerpen aan de orde die beleidsmatig van karakter zijn. Denk hierbij aan bedrijventerreinen, detailhandel, mobiliteit, energiebeleid, duurzaamheid. Deze onderwerpen werken dóór naar het lokale beleid en zijn politiek relevant. Daarom dienen hier in de toekomst goede afspraken te worden gemaakt tussen de colleges en de raden en hun ambtelijke ondersteuning.

Noot voor de redactie:

Nadere informatie bij:

Jan van den Heuvel, voorzitter RKC Boxtel:	06 22932754
Kees Langerwerf, voorzitter RKC Bernheze	06 16514141
Hans Kessens, lid RKC Meierijstad:	06 43371231